

2.9.2015

הגשת כתבי אישום בגין עבירה על הסעיף הפלילי של החוק

למניעת הסתננות

סעיף 2 לחוק למניעת הסתננות קובע עונש של חמש שנות מאסר בגין עבירת ההסתננות. החוק כלשונו איננו מתנה את תחולת החוק במשתנים נוספים, כגון נסיבות ההסתננות או הגשת בקשות מקלט.

גם אמנת האו"ם בדבר מעמדם של פליטים איננה מתנה ענישת מסתנן בהגשת בקשת מקלט או בקיומו של מצב פליטות, אלא רק בקיומו של קשר ישיר בין פעולת ההסתננות למנוסה מסכנה מידית. כך קובע סעיף 31 לאמנת האו"ם בדבר מעמדם של פליטים:

"המדינות בעלות האמנה לא יטילו עונשים על פליטים, שבדרכם ישראל מן הארץ שבה ריחפה סכנה על חייהם או על חירותם, במשמעות סימן א, נכנסו לשטח ארצן או נמצאים בו בלא הרשאה, בתנאי שעליהם להתייצב בלא דיחוי לפני הרשויות ולתת נימוק מספיק לכניסתם או לשהייתם הבלתי חוקית"¹.

בכל מקרה, אין באמנה או בחוק הישראלי חובה לקיים הליכים נפרדים לבדיקת בקשות המקלט ולהליך ההעמדה לדין בגין ההסתננות הבלתי חוקית. בנוסף, הדין הפלילי מעניק הגנות עבור מסתננים שהסתננו לישראל מפאת סכנה שנשקפה לשלומם, בדמות הגנת הצורך (סעיף 34א לחוק העונשין), הכורח (סעיף 34ב לחוק העונשין) או הצידוק (סעיף 34ג לחוק העונשין). כך, אם מסתנן יוכל להוכיח כי נשקפה לו סכנה במצרים, או שנחטף על ידי סוחרי אדם וכדו', יהיה הוא פטור מעונש.

יתירה מכך, משפט פלילי הוא הליך ייסודי ומעמיק הרבה יותר מאשר ראיון של בדיקת בקשת מקלט ונטל ההוכחה של התביעה גבוהה בהרבה מאשר הליך דחיית בקשות המקלט. מכאן, שהסיכוי שאדם שהסתנן לישראל ייענש באופן לא מוצדק, נמוך מאוד. יתרון נוסף בהליך הפלילי הוא שפסה"ד יכול אף לשמש את המסתנן בהליך בדיקת בקשות המקלט.

לכן אין כל חובה משפטית או סיבה הגיונית לכרוך בין בקשות מקלט להגשת כתבי אישום פליליים. התניית הגשת כתבי אישום בקיומו של בקשת מקלט, אף עלולה לייצר פגיעה משמעותית באפקטיביות וביכולתה של הרשות המבצעת לאכוף את החוק.

כתיבה: יונתן יעקובוביץ, yj.eitan@gmail.com

¹ <http://www.amnesty.org.il/?CategoryID=244&ArticleID=131>